

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

*Lær af fortiden - Lev i nutiden
Virk for fremtiden*

Juni 1979

Nr. 220 - 37. årgang

Slægtsgaardsforeningens årsmøde samlede godt 250 deltagere. På det øverste billede studerer proprietær Bent Bjergskov, landsformanden Jens P. Petersen, red. Hans Hviid og borgmester Holger Visby, Thisted, bladet. Det nederste billede viser et udsnit af deltagerne under besøget på Koldbygaard.

**Medlemsblad for
Dansk Slægtsgaardsforening**
oprettet 5. juli 1941

Redaktion:

Hans Hviid, Fåredammen 11, 5300 Kerteminde,
tlf. (09) 32 14 61.

**Kasserer, sekretær og
annonceekspedition:**

Fru Inger Hansen, Gassehaven 56, 2840 Holte,
tlf. (02) 80 25 37. Postgiro nr. 8 08 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 4
(2. sal t. v.), 1553 København V, tlf. (01) 11 67 20.
Arkivar Margrethe Ransy - Tlf. (01) 37 73 22,
arkivaren træffes på arkivet tirsdag og onsdag
kl. 14 - 16 eller efter aftale.

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Frederiksgade 1,
1265 København K., tlf. (01) 11 77 88.

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer Jens P. Petersen, (R), Farend-
løse, 4100 Ringsted, tlf. (03) 64 00 24.

Næstformand: Gårdejer Holger Buch Juul, Jægergaarden,
Høllund, 7100 Vejle, tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Peder Møller Frifelt, Frifeltgaard, 6870 Ølgod,
tlf. (05) 24 30 87.

Ovennævnte tre udgør bestyrelsens forretningsudvalg.

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6630 Rødding,
tlf. (04) 84 62 03.

Gårdejer Jørgen Skoven, »Skoven«, Asdal, 9950 Hirtshals,
tlf. (08) 97 11 66.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5350 Rynkeby,
tlf. (09) 39 13 17.

Formand for bladudvalget.

Gårdejer Børge K. Fjordside, Skalstrup, 7570 Vemb,
tlf. (07) 88 40 94.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling,
tlf. (07) 58 10 11.

Gårdejer Poul Ipsen, Paradisgaarden, 3740 Svaneke,
tlf. (03) 99 65 35.

Gårdejer N. Sehested, Holmstol, 8883 Gjern,
tlf. (06) 87 50 19.

Gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup,
tlf. (06) 47 70 87.

Gårdejer Vagn Mathiasen, Munkhøjgaard, Borsholmvej 11,
3100 Hornbæk, tlf. (03) 24 00 05.

Formand for arkivudvalget.

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, Vestervang - Marrebæk,
4873 Væggerløse, tlf. (03) 87 73 57.

Æresmedlem af landsstyrelsen: Agronom Hans Balle,
Hybenvej 27, Hjallesø, 5260 Odense S, tlf. (09) 12 94 73.

Bladet er medlem af
DANSK Fagpresseforening.

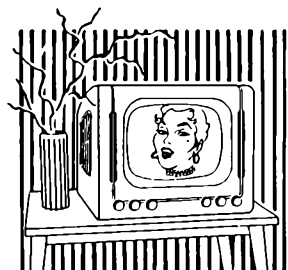
Folkets medier

Medierne er blevet en voldsom faktor og ensidighed og barske skildringer hører til dagens uorden. Vi må påpege, at radio og TV er folkets medier, som ikke skal dreje folket en knap ved at liste ny-modens mindretalsholdninger frem til hurtigt accept. Vi kan godt i danske hjem leve uden at blive stopfodret med foragt for det mange sætter højt i deres adfærd og tro.

Vi savner tre ting som giver den enkelte den bedste vejledning og det er *alsidighed, upartiskhed og saglighed*. Vi møder det nok, men oftere det enside, det partiske, og det usaglige. Lytterforeningerne har en stor opgave i at optræde samlet imod disse kræfter, og de burde finde takten i fællesskab, så de der betaler deres licens glad og gerne, for at fremme det alsidige, upartiske og saglige, fik valuta for pengene. Det der foregår i radio og TV er nok et alvorligere tilsnit i ensidig retning end mange hidtil har villet se, og disse ugers heftige atomdebat er bl.a. beviset på, at der knock-outes og fordrejes så der reelt er tale om meningsdannende vold.

Vi vil gerne fra årsmødet også sige fra overfor disse tendenser, der vil ensrette hjemmet, skolen, arbejdspladsen og efterlade en usund skepsis overfor alt det der øger menneskers muligheder for at blive bedre stillet.

Man har i Norge et udtryk der siger »at dra«. At trække sig, at gå i hi, at ville være udenfor. Det duer ikke for nogen, og vi vil ikke i Slægtsgaarden »dra« i den betydning. Men vi kan give ordet »dra« en dansk betydning. Vi kan drage ud i arbejdets og lystens klare skin. Og vi har noget med os og bag os, vi har slægtens trang til at være fortsættere, så det historiske og nyttige genkendes fra slægt til slægt. Vi har miljøet nær den nøje grad af tryghed og lunhed de allerfleste steder. Tidens omskiftelighed truer med at ud-slette værdier, men Slægtsgaarden skal aldrig blive den rådne planke i bolværket. Så meget kan og bør vi love hinanden.

Årsmødet i Thisted

Ca. 350 medlemmer deltog i årsmødet, som forløb på alle måder harmonisk og godt til deltagerens udelte tilfredshed. Eftermiddagsmødet om lørdagen - generalforsamlingen - blev afviklet med diverse beretninger, som vi bringer andet sted i bladet. Et par korte, men vægtige indlæg fra Th. Dahlmann, Haderslev og Fred Boesen, Bramminge var værdifulde og var et udtryk for medlemmernes positive indstilling. Beretninger såvel som regnskab - der viste et smukt overskud - blev enstemmigt godtaget. Mødets dirigent Kr. Foged genvalgtes som revisor.

En betydelig vedtægtsændring, hvorefter hovedbestyrelsen påtager sig ansvaret for, at Slægtsgaardsarkivet bevares samlet, blev uden diskussion gennemført.

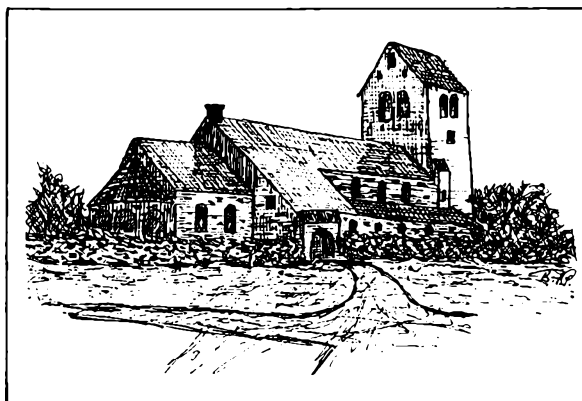
Det vedtoges at holde årsmødet næste år i Fåborg.

Den påfølgende festmiddag forløb strålende, med taler af Provst G. Lankjer, som festligt causerede over emnet Thy og thyboer, medens redaktør Chr. P. Fogtmann uddybede emnet: Slægtsgårdsfølelse i videre forstand. Den har flere aspekter - vendt mod vort fælles land - mod vor verdensdel, ja, mod hele verden - den verden, der skal gives videre til næste generation. Endelig holdt Vagn Mathiasen med lune talen for damerne. Han konkluderede sine synspunkter i følgende: I gamle dage fik en ung pige social status, når hun giftede sig til en gård. - I dag mister en ung pige mange sociale goder, når hun gifter sig med en ung landmand. Sic. transit . . . !

Søndagens udflugt havde flere højdepunkter med bl. a. besøg i Hanstholm, hvorefter frokosten blev indtaget på den gamle historiske Morup Mølle Kro. - Den helt store oplevelse blev besøget i Vestervig Kirke - nordens største landsbykirke - hvor sognepræst Schiødt-Petersen levende og medrivende fortalte kirkens dramatiske historie. Dagen sluttede som traditionen byder med besøg på en slægtsgård. Her var det den smukke Koldbygaard besøget gjaldt, og proprietær Niels Chr. Nielsen og hans frue viste med synlig glæde deres velholdte gård frem.

Endnu et vellykket årsmøde slutter sig til den lange række, hvor oplevelserne har givet deltagerne mange gode minder med hjem.

Red.

Vestervig kirke - Nordens største landsbykirke, var den helt store oplevelse.

80 år Statsautoriseret revisor Kresten Foged fylder 20. juli 80 år.

En tør avisnotits, som »Slægtsgaarden« gerne vil følge op med et par linier. Kresten Foged har gennem hele Dansk Slægtsgaardsforenings eksistens været en uvurderlig faktor, der med klogskab og stor indsigt har klaret foreningens økonomi, så den med en fornuftig budgetlægning fra år til år har undgået alle kriser. Men Slægtsgaardsforeningen er for Kresten Foged mere end tørre tal, han er en stor støtte på mange punkter og nærer en kærlighed til foreningen, som er udviklet til et varmt venskab. Som mangeårig protokolfører ved de store møder og siden en myndig ordstyrer, der med en klar hjerne og hurtigt over-

blik har forstået at sætte tingene på plads. Men også i det selskabelige samvær, har vi nydt godt af hans humørfyldte lune - ung er han af sind, med en rig åndelig ballast hentet på rejser, i Skelshørs smukke omgivelser, hvor han har sin gård og ikke mindst gennem det daglige samvær med sin friske og levende frue. Slægtsgaardsforeningen har meget at takke Kresten Foged for. Disse linier skal opfattes som en beskeden, men hjertevarm hyldest til den ottiårige, der runder sin dag med det rige opladte sind, som er hans fornemste kendemærke.

Hjertelig tillykke Kresten Foged, med ønsket om endnu mange års frugtbart samvær.

H. H.

Uddrag af landsformandens vægtige årsberetning

Først nogle ord om det organisatoriske. Lad det være sagt straks, at det har været en fornøjelse at virke i Slægtsgaardsforeningen i det forløbne år. Som det er overalt hvor der er liv, har meningsforskelle kunnet ses, men vi står med en forening som vi vil gavne i fællesskabet, og jeg retter en varm tak til alle der har virket i organisationsarbejdet. Et forbilledligt samvirke har præget arbejdet i landsbestyrelsen hvortil demokratisk er valgt en kreds, der har en stor interesse for at det hele går godt. De mange møder i lokalforeningerne, udflugterne og fester også, har sammentømret ligesindede og draget flere med. Og den aktuelle og historiske orientering er således fortsat, og jeg ved, at der i bestyrelserne lægges megen vægt på at dyrke sager der kan rejse forståelsen og på den måde kommer vi jo godt videre. Fra vort blad vil alle vide, at medlemstilgangen har været støt og sikker og Dansk Slægtsgaardsforening havde ved årsskiftet 2171 medlemmer eller 39 flere end forrige år. Og tilgangen fortsætter tilfredsstillende, således at der på nuværende tidspunkt er 2216 medlemmer af foreningen. Annoncering og artikler har været brugt for at udbrede kendskabet og mange - også på ledende poster i landbrugserhvervet - er opmærksomme på, at slægtsgårdsarbejdet må og skal videreføres. Og vi sender en taknemlig hilsen til politikere og organisationsfolk der viser vejen for andre til medlemskab. Og anerkendelsen af vor eksistens ses også af, at der er lagt penge på bordet under medvirken af kendte navne. Jeg tænker her mest på ydelsen fra landbrugslotteriets overskud. Og jeg henviser også til Jens og Anna Jensens Fond, som rækker et godt bidrag til unge landmænd. Men andre formål kunne også tænkes.

Vort arbejde skulle gerne i kommende år få nye perspektiver og en tanke om forslagsvirksomhed har været rejst, men det gennemtænkes nøje. Jeg siger dette bl. a. for at understrege, at vi nok skal bruge de kroner der finder vej til kassen på nyttig måde. Og i den forbindelse vil jeg udtale det store håb, at det nye initiativ med indsamling af gamle billeder må få stor succes. Der ligger mange billeder med interessante situationer gengivet som bør komme til fleres kundskab og vi venter at mange fremskaffer et historiemateriale der kan fortælle andre egne også om sæder og skikke og arbejdsgange som måske er ukendte. I slægtsgårdsarbejdet vil vi gerne forbinde fortiden bedst muligt med vor tid og billeder og beskrivelser modtages

af redaktør Hviid med stor, jeg kan næsten sige, begærlighed. - Foreningsarbejdet er jo iøvrigt sket via udvalgenes virke og Slægtsgaardsarkivet og bladvirksomheden berettes der særskilt om. Jeg vil gerne sige til årsmødet, at Vagn Mathiassen er rette mand på rette post som med dyb opmærksomhed og stor evne til indlevelse kombineret med praktisk indsigt varetager sin opgave, så alle der ved noget om gangen må prise ham. I denne beretning skal også nævnes at arkivar Annelise Alstrøm har bidraget godt gennem mange år til at arkivet har fået sin anerkendelse mange steder, og jeg byder arkivar fra Else-Margrethe Ransy velkommen til arkivet som nu fortsat er sikret en kyndig leder.

Vort medlemsblad »Slægtsgaarden« er med rette blevet modtaget godt i medlemskredsen. Et lødigt stofvalg og en udpræget sans for hvad der i det hele taget skal stå i bladet kendetegner Hans Hviids redaktionelle indsats.

Sidst - det skulle nok være gjort først - nævner jeg med stor selvfølgelighed Inger Hansen som står for sekretariatet og alt hvad det medfører at økonomi, medlemskontakt, annoncering, mødetilrettelæggelse, diverse skrivelser osv. osv. Jeg takker Inger Hansen for fint arbejde og håber det vil fortsætte i mange år.

Vi støvner videre i vort arbejde organisatorisk og jeg anmoder alle om at bidrage foreningsmæssigt på egnen, i arkivararbejdet, med hensyn til slægtsgårdsbladet m.m. Lad mig her sige, at nettet er stormasket visse steder i landet, både i Jylland og på øerne og til oplysning om medlemsplaceringen vil jeg gerne oplyse at Jylland har 1180 medlemmer, øerne 990 og vi har et medlem på Grønland. Det jyske tyngdepunkt ligger i Sydjylland syd for en linie Varde-Kolding med 525 medlemmer, i Vestjylland og Midtjylland incl. Viborg amt er der 519 medlemmer, altså færre i forhold til landbobefolkningstallet og i Nordjyllands amt 136 medlemmer, som med al respekt for alt hvad der er nordjysk, er et lille tal. Fyn har 316 medlemmer, Lolland-Falster 150, Bornholm 56 og Sjælland 468 medlemmer.

Ubeskedent vil vi have lov at betragte vor sag som så værdifuld, at den er ikke bare et håndslag, men et tag værd som koster lidt sved. Vi er sammen for at gøre op og for at feste, men jeg håber at vi i hverdagen kan nå længere i tilslutning og medarbejderskab.

Dansk Slægtsgaardsforening Åbenrå - Sønderborg Kredse

Medlemmer af Dansk Slægtsgaardsforening samt andre interesserede indbydes til amtskredsmøde med foredrag på Gråsten Landbrugsskole onsdag den 20. juni kl. 20.00.

Landforeningens formand, gårdejer Jens P. Petersen, Farendløse, vil tale om aktuelt for Slægtsgaardsforeningen.

Forstander Filt Jensen, vil tale om de nye landbrugslove.

Efter kaffebordet en kort generalforsamling i de 2 kredse.

Med venlig hilsen

*H. C. Clausen
Blans*

*Torp Friis Møller
Årslev*

Beretning fra arkivudvalget ved dets formand

Som man husker var der ved årsmødet i Helsingør en debat om Arkivets fremtid som sluttede med, at man pålagde forningens bestyrelse og arkivarerne at finde en løsning på problemerne omkring arkivet, som alle parter kunne være tilfredse med. På hovedbestyrelsesmødet i København i juni 1978 var der en forhandling med arkivarerne Hofmansen og Alstrøm. Denne forhandling sluttede med, at arkivar Hofmansen afleverede nøglerne til arkivet. Og senere har fru Alstrøm sagt sin stilling ved arkivet op. På samme møde blev jeg valgt til formand for arkivudvalget, og straks efter søgte jeg kontakt med Hofmansen, fru ALstrøm og frk. Korsgård om et møde på arkivet for at drøfte arkivets fremtid og Slægtsgaardsforeningens ansvar for dette. Men på grund af Hofmansens og fru ALstrøms ferie lykkedes det desværre først at få afholdt mødet 25. august.

På dette møde, som foregik i en yderst fordragelig tone, fik jeg et indblik i arkivet og de mange ting, der findes. Og efter en samtale om arkivets fremtid, blev vi enige om følgende tilføjelse til foreningens love: § 1, stk. 1, 3. afsnit: Hovedbestyrelsen er o. s. v.

Dette ændringsforslag, som helt klart præciserer slægtsgaardsforeningens ansvar for at arkivet er sikret for fremtiden, blev forelagt for arkivudvalget på et møde 15. september i Odense og blev enstemmigt vedtaget af arkivudvalget.

Arkivarerne blev omgående underrettet om arkivudvalgets vedtagelse, men desværre nåede det ikke at komme til Hofmansen inden han døde.

Ændringsforslaget er senere enstemmigt vedtaget af hovedbestyrelsen på mødet på Bygholm landbrugsskole 24. januar 1979 og forelægges i dag til vedtagelse under årsmødets dagsordens punkt 9.

Jeg håber hermed at arkivets fremtid er lovmæssigt sikret så godt som det kan lade sig gøre.

30. august sendte fra Alstrøm mig sin opsigelse, hvori hun ønskede at fratæde pr. 1. oktober 78, men fortsætte salget af platter indtil 1. januar og færdiggøre de ting som var sendt inden 1. oktober.

12. september modtog jeg opsigelse fra Karen Korsgård gældende fra 1. oktober. Frk. Korsgård takkede for den tid hun havde haft den glæde at arbejde på arkivet. Slægtsgaardsforeningen har grund til at udtrykke tak for den tid frk. Korsgård har arbejdet på arkivet.

Da vi nu stod uden arkivar fra 1. oktober blev stillingen som arkivar opløst ledig i oktobernummeret af »Slægtsgaarden«.

Jeg har her fornøjelsen at kunne præsentere den ny arkivar fru Else Margrethe Ransy som har været ansat ved Dansk Folkemindesamling for foreningens medlemmer. Fru Ransy arbejder flittigt med slægtsundersøgelser og har allerede nu foretaget en del undersøgelser, og vi håber på fortsat godt samarbejde.

Da stillingen som arkivar var ledig fik vi en henvendelse fra Arne Markussen, der er stifter af Slægts og Familiearkivet i Fredericia om et eventuelt samarbejde mellem Slægtsgaardsarkivet, Slægt og Familiearkivet og Lokalhistorisk arkiv i Fredericia, dog således at de tre arkiver forblev selvstændige arkiver med egne lokaler og selvstændig ledelse.

Arkivudvalget har været i Fredericia og besøgt Lokalhistorisk arkiv og Slægts og Familiearkivet. Begge arkiver er af meget høj kvalitet.

Jeg har senere, som formand for arkivudvalget, været til møde med kulturelt udvalg for Fredericia kommune, hvor jeg redegjorde for, hvad Slægtsgaardsarkivet er og formålet med det. Udvalget var meget positivt for en flytning til Fredericia. Jeg gjorde opmærksom på, at uden en langtidsaftale med Fredericia kommune var en flytning uden interesse. Man var enige om at forhandle videre, uden at nogen af parterne var bundet til noget.

De forhold arkivet har på H. C. Andersens Boulevard i København er meget ringe og man er nødt til at se sig om efter bedre lokaler, og desuden ved vi ikke noget om, hvor længe arkivet kan blive der. Så er det vist nok 4. gang, man skal flytte. Denne omflakkende tilværelse for arkivet er utilfredsstillende i længden.

Jeg vil derfor anbefale, at uanset om vi vælger at flytte til Fredericia eller et andet sted hen, så skal vi have en garanti for, at det er noget af længere varighed og i nogle lokaler, hvor der er så megen plads, at man kan modtage en lokalforening på besøg. Som det er nu har både Slægtsgaardsforeningen og medlemmerne alt for lidt gavn af arkivet.

Jeg vil derfor gerne have en tilkendegivelse fra foreningens medlemmer om deres mening om arkivets fremtid.

Vagn Mathiasen.

Bladet

Fra bladudvalget forelå følgende beretning til årsmødet.

Efter lidt startbesvær med trykkeriets nye maskiner og tidens strejkevanskeligheder er vi nu kommet ind i et roligt leje og trykkeriet opfylder fuldt ud sine forpligtelser og leverer en sober tryksag. Skal vi tale om vanskeligheder må vi adressere dem til postvæsenet, som er meget længe om at få bladet ud. Igen arbejdsvanskeligheder forbundet med etatens lidt diktatoriske form for distribution. Når trykkeriet fra modtagelsen af det første manuskript og til aflevering af endelig tryksag normalt bruger små 14 dage, må bladet yderligere beregnes 8 dage gennem det postale maskineri. Vi beder derfor vore medlemmer om at holde øje med modtagelsen af bladet, så vi kan få støtte, når vi rejser kritik overfor postvæsenet.

Hvad angår bladets indhold kan redaktionen glæde sig over såvel medlemmernes som mange skribenters bevågenhed. Den forslugne redaktør kan ganske vist aldrig få nok, og udvalget vil gerne støtte hans opfordringer til medlemmerne om at yde bidrag. Det er udvalgets opfattelse, at bladet har fundet en linie, som udvalget kan gå

ind for, og vi mener at vi med »Slægtsgaarden« byder vore medlemmer et smukt og læseværdigt blad. Det har heller ikke manglet på ideer, her skal således nævnes de forskellige interviews med nogle af vore medlemmer. Også ideen med indsamling af de gamle billeder i øjeblikket optager redaktøren meget. Han er lydhør for kritik - når bare den er positiv - men heller ikke bange for at gå nye veje i sine bestræbelser på at skabe så godt et blad, som forholdene tillader det. Udvalget vil

gerne rette en tak til de af vore medlemmer, der er med til at give bladet dets linie - og kan kun føje til, at enhver er velkommen i bladets spalter.

Vi har tvunget af de økonomiske forhold måttet tage en mindre forhøjelse, men den har dog ikke været synderlig mærkbar i det store regnskab.

Bladet er kommet rettidigt indenfor det sidste år - en linie vi vil sætte alt ind på at følge fremover.

Om planlægning på landet

Aktuelle bemærkninger fra formandens årsberetning.

Jeg vil gerne sige, at vi i de danske slægtsgårde har udsyn til mange sider. Gården ligger måske i landsbyen eller ude på ageren i ensom majestæt, men alligevel kan vi se den store forandring. Landsognet forandrer sig og sådan må det være, men vis os det hensyn, at landsbyer bliver bevaret under planlægningen, og tag fat på landsbyforandringen i det videre forløb, der hvor de naturlige muligheder er. Vi skal bevare skolen og håndværkeren og købmanden hvor det er muligt, men de kommunale myndigheder må værne om miljøet før det er for sent. Fri os for de udvidelser som ses med nærmest arabiske bebyggelser opfundet af arkitekter der i kontrasterne ser den største forbedring. Landbyerne skal have gode boliger, men ikke gøres til uhumske dele at landskabet, og slægtsgårdens

pryd skal ikke udviskes og blive fortidslevning over nogle tiår. Vore kommunalfolk bør tjene landsbyen og landskabet meget mere, bevidst ved at sætte traditionelt byggeri højt og det gælder når nye offentlige bygninger rejses. Landsbyen skal ikke mishandles. Og må jeg i den forbindelse pege på, at en spredt bebyggelse, uden at store bysamfund rejser sig på landet, bør finde sted på den dårligere jord. Og heldigvis er det offentlige opmærksom herpå, men i den lokale planlægning syndes der ofte og god landsbrugsjord inddrages kritikløst. Vi vil gerne i Slægtsgaardsforeningen sige fra overfor dårlig planlægning, og sag efter sag bør rejses når der sker overgreb. Et vågent øje hos de der bor i Slægtsgaarden er måske det bedste

Landsbyerne i Danmark

er navnet på den forening, der den 3. marts stiftedes på Snoghøj Folkehøjskole.

Det må vist være rimeligt, at jeg her i bladet fremsætter nogle betragtninger i anledningen af denne forenings dannelse, ikke kun fordi jeg blev valgt ind i foreningens bestyrelse, men også fordi jeg for et år siden skrev en artikel om at holde snakken igang, og jeg dengang delvis havde ladet mig inspirere af, at det havde været muligt, med Carsten Abild som primus motor at danne en Landsforening af Landsbysamfund (LAL).

Jeg meldte mig ind i LAL, fordi jeg fandt, at Carsten Abild havde nogle visioner, som vi landboere burde støtte i erkendelse af, at vi, der nu hørte til den midaldrende generation, måske havde svigtet fællesskabet ved at have bekymret os for meget om vort eget og derfor ikke fået snakket med de nye - tilflytterne og vore egne børn. Det var som om der bag denne forenings

intentioner lå en god forståelse for den livskvalitet, landsbyerne altid har stået for. Helt tydeligt lå der også tanker om en slagkraftig landsorganisation, der i lighed med alle andre LO'er kunne stille krav, samt en del sværmeri i tanker om kollektivismen på forskellige områder.

På LAL's generalforsamling den 13.-14. januar i landsbyen Viskinge i Nordvestsjælland erobrede disse tanker så stærk en majoritet i foreningen, at Carsten Abild, Niels Carl Lilleør og Johan Rørbye forlod bestyrelsen. Landsforeningen af Landsbysamfund havde i løbet af 2 år udviklet sig til en forening, hvor landboerne ikke kunne føle sig hjemme.

Januarnummeret af »Landsbyen«, et tidsskrift for lokalsamfundsbevægelsen, der arbejder i nær tilknytning til LAL, bringer i ungdommeligt overmod en forsideartikkel med overskriften: Tillykke LAL! Heri kan man læse, at »slaget om landsbyerne er langt fra vundet endnu«, men at »LAL gjorde klart, at det ikke er landsbytusser, der taler landsbyernes sag«. - Så ved vi det!

LAL indfriede ikke mine forventninger - tvært imod - jeg blev bekræftet i mine mest bange anelser. Og når Carsten Abild, Niels Carl Lilleør og Johan Rørbye sagde: »Om igen!«, var jeg parat

til at støtte dem, for jeg mener nemlig, at det vil være til gavn for alle - landboere, landsbyfolk - ja, jeg vil godt tage munden fuld og sige hele folket, om vi i Danmark havde en forening, hvor alle kræfter kunne samles om som gode naboer at hjælpe og støtte hinanden. Hvor spørgsmålet: Hvad kan jeg gøre?, i hvert tilfælde kom til at lyde så højt som spørgsmålet: Hvad kan jeg kræve?

Måtte »Landsbyerne i Danmark« (LID) blive en forening vi kan sætte vor lid til!

Der skete i 1960-erne og i 1970 omkring kommunalreformen en masse, som folk ikke kunne se rækkevidden af. Måske var der også nogle der regnede med, at alle problemer nu ville blive løst inde på det fine rådhus. Men nu har vi sundet os, og der mærkes en begyndende erkendelse af, at vi må beholde både retten og pligten til at prøve på at løse vore egne problemer, hvis vi vil beholde respekten for os selv. Denne erkendelse viser sig i disse år ved, at der mange steder er nogle frø af tidligere tiders folkelighed, der nu begynder at spire. Som eksempel kan nævnes opbakningen omkring forsamlingshusene. Det begyndte ikke med stiftelsen af Landsforeningen af Landsbysamfund i 1976 - tværtimod - stiftelsen af foreningen forstod jeg som et tegn på folkelig grøde, og at det ikke er organisationstrang eller nostalgi og romantik alt sammen, mener jeg, at stiftelsen nu fornylig af foreningen »Landsbyerne i Danmark« er et solidt tegn på.

Jeg har tidligere slået til lyd for at holde snakken igang, indbyrdes og de forskellige grupper af landsbyfolk imellem, og det mener jeg selvfølgelig stadig er af største vigtighed. Jeg opfatter ikke stiftelsen af en ny landsbyforening som et signal til at udkæmpe et slag om, hvem der skal tale landsbyernes sag. Hvis det ikke er ensretning vi vil, må vi fastholde retten til egne problemer. LID's opgave er ikke at løse folks problemer, men ifølge formålsparagraffen at støtte samarbejdet - indbyrdes såvel som med politikere og myndigheder, d.v.s. benytte de love, vi allerede har og inspirere til en fornuftig lovgivning fremover. Denne opgave kan f.eks. løses ved gennem tale og skrift at sætte tanker i sving hos de folk, der står med problemerne, og dertil kan alle bidrage.

Jeg udelukker på længere sigt ikke et samarbejde med den første landsbyforening, men på nuværende tidspunkt var det nødvendigt at danne en ny forening, simpelthen for at få et forum, hvor problemerne i ro kan gennemtænkes og gennemdrøftes. Vi har ingen patentsætninger at slynge om os med. Hvad vi siger, må udtrykke, hvad vi tænker og mener, og det tager tid at forme tanker i ord. Landboerne har i omgang

med hinanden lært folkestyrets naturgivne regler at kende: På en gang at afpasse sig efter og sætte sit præg på forholdene. Vi har lært demokratiets spilleregler i børnehaven, og det er nok grunden til, at vore regler er mere fleksible.

»Der er så dejligt ude på landet«, men det skal ikke forlede os landboere til at sige »vi og verden« og tro, at »vi er halvparten«. Vi er kun en lille part, men vi vil gerne dele med andre såvel af den friske luft som af den landlige lugt af klæver og hø - både før og efter fordøjelsesprocessen.

Elsø Jørgensen.

P. K. Hofmansen til minde

Ved indledningen af Slægtsgaardsforeningens årsmøde i Thisted udtalte formanden Jens P. Petersen følgende mindeord:

Meddelelsen en af septemberdagene om P. K. Hofmansens død kom ikke uventet, men gav anledning til mange erindringer om en person, der i historien så en af de bedste muligheder for at tjene nutiden og fremtiden, så der blev sammenhæng i folkets liv. Han var historiker med stor evne til at forske, så nye fund blev gjort og bedre forståelse bragt til veje. Han levede og åndede for den livsgerning, han ikke kunne være foruden. Og han stillede sin arbejdskraft og kyndighed til rådighed for Slægtsgaardsarkivet, som mest var hans værk, og levede med i den Slægtsgaardsforening som havde og har Slægtsgaardsarkivet som et af sine vigtigste arbejdsfelter. I møder i landsstyrelsen og ved årsmøderne samt ved møder ude i landet mødte vi en stærk person, der ville gavne det, han var engageret i, og respekten for hans virke var stadig tilstede. - P. K. Hofmansen var et af de mennesker, der gjorde en god sag en stor tjeneste og i Slægtsgaardsforeningen ser vi i taknemlighed tilbage på hans virke for os.

Vi hædrer hans minde og rejser os og lyser fred over det.

J. P. P.

Om landbrugets problemer, sagde Jens Peter Petersen på årsmødet bl. a.:

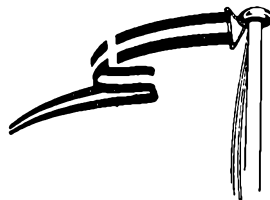
Hovedproblemet i dansk landbrug er i dag om der kan blive tale om en hæderlig indkomst på et almindeligt landbrug. Og alle bestræbelser bør rettes imod dette forhold. Og så tillige imod at få opretholdt alle bæredygtige bedrifter. Dette sidste er også overmåde vigtigt. Det bør være sådant, at der er plads af alle størrelser, og at der også er plads til alle der udfra interesse og slægtsforbindelser ønsker at drive en ejendom. Det må ikke gå sådan, at der ved en meget restriktiv administration sker en jævning med jorden af alle de landbrug som der er vilje til at opretholde som alsidige landbrug. Jordlovingen bør efter vor opfattelse bruges ud fra dens mulighed for at dispensere, når interesserede købere også vil sats på den animalske produktion, og det bør ske også i tilfælde hvor de ellers angivne adgangsbetingelser ikke foreligger. Jeg tænker her ikke bare på datteren eller sønnen som er i andet erhverv, men som i veneration eller pr. forpligtelse vil opretholde sit barn-domshjem, men også på de, der ud fra ansvar for den næste generation vil byde børnene en interessant tilværelse under opvæksten sammen med dyr og planter. Vor nye jordlovgivning har rigtige intentioner og lovgiverne har klart fornemmet, at den nuværende struktur ikke lader sig opretholde, men vi må ikke komme i den anden vejgrøft. Vi må have flest mulige selvstændige landbrugere og færrest mulige funktionærer, fordi selvejet er en løftestang for både økonomiske og menneskelige værdier, og er den bedste grundfunktion for en fortsættelse for dansk landbrug som et frit erhverv. Ejendomsretten bør aldrig blive indskrænket, så en lille minoritet alene nyder frugterne af at være på egen jord. Vi har i Dansk Slægtsgaardsforening under sagens gang sagt til, og vi føler at være blevet hørt, men vi mener ikke at den praktiske udøvelse alene skal forbeholdes et antal, således at bedriftsantallet falder fra 130.000 til under 100.000 og i tide bør dispensationsmuligheden udnyttes rimeligt og forstandigt. Det er jo nemlig ikke sådant at det lille landbrug udgør en dårligere enhed end det store landbrug henset til produktion af dyrisk frembringelser og der bør nok i det lange sigt sigtes mod at hæve gennemsnitsarealet langsomt og først såfremt det mindre landbrug forlader den animalske produktion er tiden inde til at sats helt afgørende på bondebruget fra 50 til 100 tdr. ld. Så kan en lempelig administration af jordloven afløses af strenge afgørelser.

Vi ønsker som slægtsgårdsfolk at respekten for dansk landbrugs struktur i 1979 opretholdes, men for fremtiden kun under den forudsætning, at køer og grise bliver landbrugs-eftertragtede brugsdyr. Vi tror at dette forhold i de 75 % af tilfældene giver større indkomst og sikkerhed for forrentning af den meget betydelige kapital der nu investeres. Vi anmoder om en jordlovsadministration som er forsigtig i begyndelsen og som tager menneskelige hensyn uden at forfusse meningen med loven. Vi tror at en meget bevidst henholden sig til, at der skal falde flest nej-afgørelser vil gøre stor skade. - Jeg nævnte vigtigheden af at det jeg kalder hæderlig indkomst, og dette bringer os både frem til det nationale og internationale perspektiv. Det må nu snart blive muligt at aftale en fri handel med angivne beløb ned til ejendomsvurderingssummen uden at samfundet blander sig, og vi må fritages for gaveafgiftberegninger når der er tale om familiearv. Og den kapitalvindingskat som rider generationsskiftet som en mare må afskaffes i disse forhold og kunne beregnes lempeligere når der foretages salg i almindelig handel, og der må meget mere indgående forhandles, om det ikke bør være sådant, at kun spekulationshandelen efter få års besiddelse bliver beskattet via den almindelige indkomstbeskatning. Alt for meget virker den forkerte

vej og øger niveauet prismæssigt, og starten som selvstændig i landbruget er blevet alt for kapitalkrævende, og ved statslige krav, således at hele indtjeningen truer mange derved, at den går til renter og afdrag uden at produktionsapparatet er blevet forbedret.

Og dette sidste er den faktor der vil underbygge vort erhvervs eksistensberettigelse. Alle kræfter må derfor samles om en kapitaltilførsel til rimelig rente, det vil sende mælk til mejerierne og kød til slagterierne og tilfredsstillende både investeringen og forbruget i det enkelte landbrug og afsætningen til nogenlunde sikrede priser. Samfundet må vælge nu imellem statsmidler til alle mulige fabrikationssteder og en økonomisk lettelse de steder, hvor man er sikker på at det svarer regning. Og en udvidet valutatilgang ved dansk landbrugs forøgede indsats har en samfundsmæssig gunstig virkning for alle borgere. Denne uomstødelige sandhed bør meget mere være retningsgivende for offentlig indsats og offentlig pengeformidling i en periode hvor der mest tænkes på fremtiden. Måtte den tid snart kommen. Og internationalt er økonomiske, retslige og fordelingsmæssige ordninger i sving og disse bør finde fortsat dansk støtte. Vi tør slet ikke tænke på dansk landbrugs hele status, hvis vi ikke havde haft et medlemskab så papaplyen var spændt ud. Selv et konservativt England havde ikke givet os rimelige afsætningsvilkår udenfor EF. Det har vi stort set nu, og ingen fornuftig person kaster det rene vand ud. Jeg siger dette med hensyn på vort europæiske tilhørsforhold som bør blive fastere og fastere forankret med den sikring indbygget, som gør, at vi i dansk landbrug kan se lysere på fremtiden. Vi landmænd og slægtsgårdsfolk bør være helhjertede europæere, og jeg håber at danske landbrugere den 7. juni støtter de personer der vil bygge Europa videre til større økonomiske formåen og frem til mere gensidig afhængighed i bred forstand. Og det bør blive et almindeligt karaktertræk hos danske landmænd at de skuer ud over grænserne, fremfor at gribe de indavlsbestemte holdninger.

Om at flage

7. januar 1834 blev det forbudt alle civile at flage med Dannebrog. Det var forbeholdt Kronen, statsinstitutioner samt orlogsflåden. Militæret havde på det tidspunkt afdelingsfaner af højest varierende udseende. Hvor broget ses bedst ved at lade odensekorpset 5. batalions faner passere revue: 1668 rød med tre blå løver i gult felt. 1683 hvide med blå løver. 1774 hvide og blå med rigsvåbnet på midten. 1808 lyseblå med tre løver i gyldent felt, samt tre kroner i blå felt. 1842 fik bataillon den dannebrogfaner, og sådan har det været siden.

Flagningsprivilegiet blev hævet 1854. Nu kunne enhver dansker frit flage løs. Landet skulle

dog opleve nederlaget i 1864 førend flagning blev almindelig. At det skete, skyldtes i høj grad de danske skytteforeninger.

Hver enkelt skytteforening fik sin kredsfane med en devise, der understregede det fædrelandske formål:

»Gud give os Sønderjylland tilbage!« (14. kreds, Vejstrup).

»Gud holde sin hånd over Danmark!« (26. kreds, Vejle).

»Gud signe vort flag på kampens dag!« (48. kreds, Ollerup).

»For Slesvig!« (27. kreds, Nørre Broby).

Op det blev ikke ved skytterne. Alle foreninger skulle have faner. Ved begravelser kunne der troppe både tre og fire faner frem i kirken. Sikker mere velment end vel-betænkt. De havde nok så passende været placeret ved gravkaffen i forsamlingshuset, for selvfølgelig er det rigtigt, at de efterlevende, ved flagets - samlingsmærkets - tilstedeværelse, bekræfter, at arbejdet fortsætter:

»Og det er det stor,
og det er det glupa,
at merket det stend,
um mannen han stupa.«

Fagforeningernes røde dug var den foreningsfane, der fik den største udbredelse. Fra en spæd begyndelse i 1872 voksede antallet med rivende hast.

»Har vi først en gang marcheret under det røde flag så kender vi ingen anden fane«, sagde Anders Tømmer altid. Det skulle dog vist ikke forstås helt bogstaveligt, for da han og Andrea havde sølvbryllup var der godt med dannebrogflag både ude og inde.

I sidste fjerdedel af forrige århundrede blev det almindeligt med »engelske haver« omkring ved gårdene - græsplæner - snoede gange - buskads af prydbuske - lysthus - stenhøj - og som prikken over i'et og helt u-undværlig, flagstangen. Herefter kunne der ikke blive pinse uden nyrevne havegange og vajende Dannebrog.

Som noget nyt blev der herefter flaget ved alle familiebegivenheder fra vuggen til graven. Flagning havde holdt sit indtog i Danmark.

Politisk spillede flaget også en rolle.

I Åsum gik bølgene højt i provisorietiden. Inden nogen rigtig vidste hvordan, havde byen to gadelav - et højrelav og et venstrelav, som efter bedste evne prøvede at drille hinanden.

1885 den 8. april, Kong Kristian den Niendes fødselsdag, var der om morgenen en højremand, der hejste flaget på byens flagstang. Op på dagen blev det taget ned af en venstremand. »Nedrevet for at håne vor elskede konge« skrev Højres sagfører senere i et indlæg i den langvarige proces.

I første omgang blev resultatet af skærmydslerne, at hvert parti fik sin særlige flagstang. Højres på fremtrædende plads på Kirkebanken. Venstres måtte knibe sig ind i tagdryppet ved siden af indgangen til venstreforsamlingshuset.

Højre havde et stort flagreglement: Der skulle flages på de tre store kirkelige højtidsdage, jul, påske og pinse. Kongens, dronningens og kronprinsens fødselsdage, samt datoerne for slagene i treårskrigen: Frederits, Isted og Mysunde.

Venstres var mere enkelt: De store helligdage, grundlovsdagen samt når der var skyttefest.

1900 ophørte flagduellen.

Natten mellem 4. og 5. maj 1945 var mange flagstænger i folks tanker. Der, hvor ejermanden havde sympatiseret med besættelsesmagten, blev de simpelthen lavet til pindebrænde. En sådan usselryg skulle ikke have lov til at flage på befrielsesmorgen.

Der flages ikke længere som i flagningens store tid.

Her gør kolonihaverne dog en glædelig undtagelse. Her er have og flag stadigvæk forbundet - festligt og fornøjeligt.

På Biskorup mark lige uden for Odense ligger havekolonien »Martins Minde«. Der er 289 haver. Jeg har nogle gange cyklet rundt på stierne og løseligt optalt 163 flagstænger.

Lidt nord for - på den anden side af Odense Å - i og ved Seden by ligger en samling parcelhuse, ca. 600 - opført efter 1960. Her har jeg også prøvet at cykle rundt og fandt 7 flag.

Begge steder er forholdene sikkert ikke særlige, men typiske.

Alt har sin tid - flagning også.

Førend jeg lægger pennen vil jeg lige fortælle om et uforglemmeligt flag.

Det var Ribe lige før jul 1918.

Alle var optaget af et og det samme. Ligesom H. C. Andersen fortæller i »Nattergalen« fuldendte den ene det ord, den anden var begyndt på. Sagde den ene »Sønder-«, så fuldendte den anden »Jylland«.

Det var det, der snakkedes om på »Bachhaus« og hos »Weis« på Skibbroen og i Peder Daus Slippe - overalt.

Ingen vidste noget - man formodede - man håbede og skottede glædesstemt op til flaget, der så festligt vajede fra Domkirketårnets top. Sagde dette flag ikke ordløst noget som alle tænkte, og som Henrik Pontoppidan ved samme tid så præcist formulerede (juledag 1918):

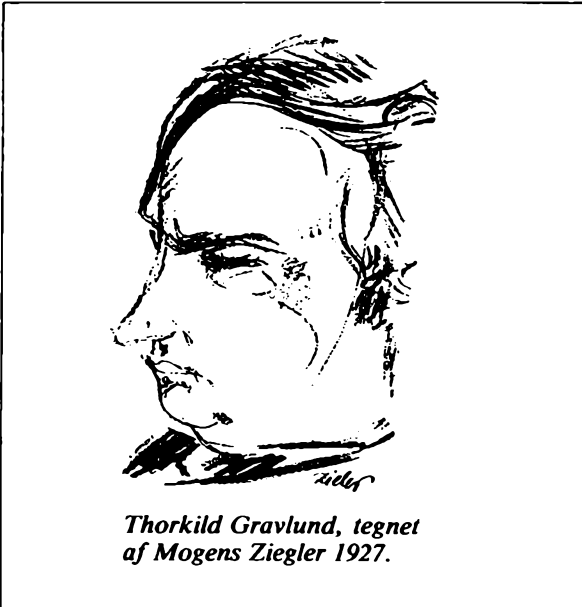
»Velkommen hjem til Moders Hus, vor Søster, hjertenskære!«

Svend Frederiksen.

Thorkild Gravlund - folkemindesamler - folkets fortolker

100-års dagen, den 16. august 1979

mindes, bl. a. med planer om et Thorkild Gravelund-selskab.

*Thorkild Gravlund, tegnet
af Mogens Ziegler 1927.*

I 1903 debuterede en ung mand med en bog, som fortalte om jævne folks dagligliv på godt og ondt, om kampen for brødet, holdningen til hjemstavn, om fædres traditioner og arbejdsproblemer, om livets hovedafsnit: Barndom, ungdom, manddom og alderdom. Man fornemmede, at forfatteren brændte for alt, hvad der er nedarvet af godt og sundt i den danske folkestamme, og bogen, der hed »Øen«, blev da også indledningen til et betydningsfuldt og omfattende forfatterskab.

Mandens navn var Thorkild Gravlund. Han kom i de følgende årtier til at rage højt op i dansk hjemstavnsforskning og åndsliv som forfatter, folkemindesamler, foredragsholder og folkelig figur.

Listen over hans litterære produktion er lang. Den spænder fra romaner, noveller og digte over afhandlinger og artikler til større kulturhistoriske værker.

Blandt hans romaner må trilogien »Sagnet« nævnes som et af højdepunkterne. Her gik hans folkelivsstudier direkte over i digtning med fremstilling af samliv og modspil mellem mange slags mennesker.

Et andet højdepunkt var hans folkepsykologiske arbejder, samlet i bogen »Dansk Folkekarater«, der i beskrivelserne af Jyder, Fynboere, Sjællændere og andre øboere bekræfter Thorkild Gravlunds dybe indtrængning i folkeelementernes egenart.

Han brugte megen tid på at efterforske »Folket af Ælde«, som han kaldte danskerne, ud fra den gamle historiske opbygning af vort samfund, som han skildrede i bøger som »Dansk Bygd«, »Herredsbogen« og »Sysselbogen«.

Til billedet af denne farverige personlighed hører også hans utrættelige kamp for Sønderjylland. I bøger og artikler kredede han om det farlige i den tyske mentalitet, som den havde givet sig udslag overfor danske i århundreder. Han døde kort før den tyske besættelse, men havde længe set, hvor det bar hen, og bestræbte sig i tyverne og tredvierne i tale og skrift for at vække den enkelte dansker til bevidsthed om samhörighed med sit land og sit folk. Han ville vide, at de traditionsbundne egenskulturer både i »det tabte land« og i kongeriget sammen skulle være grobund for et nationalt kulturliv - orienteret modsat en europæisk enhedsbevægelse.

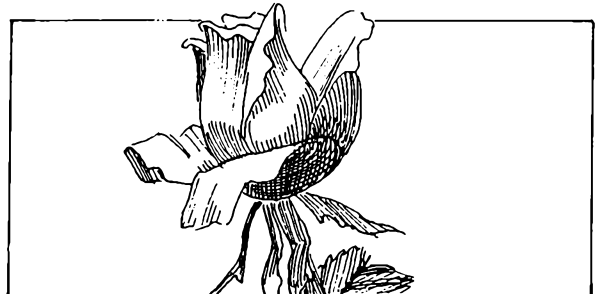
Thorkild Gravlund spillede, som det fremgår på adskillige strenge, og det var i en periode, da mange følte trang til at dykke ned i en litteratur, hvori man måske kunne finde ståsted for fremtiden. Adskillige fandt det i hans beretninger om henfarne generationers sæd og skik, karakteregenskaber og levevis, samvær og bofællesskab - noget som forfattere, i flere arbejder førte helt op til det aktuelle tidspunkt.

Thorkild Gravlund var født på Reersø ved Storebælt, her boede han hele sit liv, og herfra var hans udgangspunkt for en livslang vandring i det danske landskab fra nord til syd, fra øst til vest, i den danske kultur og historie, og blandt folk af alle lag.

Som sjællænder førte han en utrættelig kamp for at bevare den sjællandske mundart i en tid, da netop denne dialekt var særlig truet af storbyens nærhed, af radioens fremmarch og af andre tendenser i retning af udviskning af egns sprogets særpræg. Sammen med redaktør I. A. Hansen i Roskilde udgav han bøger og blade om det sjællandske sprog.

Den 16. august 1979 er det 100 år siden Thorkild Gravlund blev født. Dagen søges markeret på forskellig måde, og samtidig er opstået tanken om dannelsen af et litterært Thorkild Gravlund-selskab, hvis opgave skulle være at vedligeholde og øge interessen for det rigt varierede forfatterskab, som på flere måder også har bud til nutidens danskere, at arrangere foredrag om og oplæsning af forfatterens produktion, og at udgive publikationer i tilknytning til forfattereskabet.

Skulle nogen, der læser dette, være interesseret i at tilslutte sig et sådant selskab, kan nærmere oplysninger fås fra Historisk Topografisk Information, Sortebrødre Torv 4, 5000 Odense C., eller Reersø Museumsforening pr. 4281 Gørlev S.

Min historie - og alle de andres

Historie skabes af og handler om mennesker. Det allerede levede liv er historiens færdigvævede stof. Det liv, vi lever i dag, er trådene, det væves af. Vore drømme og forhåbninger om fremtidens liv for vore efterkommere er den dejlige og smukke mønsterbog, vi prøver at væve efter. Vor fælles skæbne er at »de andres« mønster griber ind i mit og mit i deres. Det bliver det ikke mindre spændende af, men anderledes. Derfor kan vi aldrig finde det færdige liv i en smuk mønsterbog. I så fald ville vi skrive historien på forhånd. Det er ofte nok forsøgt, men det mislykkes hver gang - heldigvis.

Den mest lokale historie er min egen helt private. Hvert menneske har sin og ikke to er ens, og ingen af dem kender vi helt til bunds. Hvem kender sig selv helt, og hvad betyder det for den synlige del af historien, at alle har en endnu større usynlig? Det er ikke til svare på, så sandt som man ikke kan fortælle, hvad Chr. d. 4. såd og tænkte på, når han var på toilettet. Det kan godt have skabt historie, af den slags, som nu står i bøgerne. Denne vores bevidsthed om, at der altid vil være masser af ukendt stof tilbage, når vi mener at have fundet alt, er årsagen til, at historie altid vil ægge og provokere menneskets trang til at komme ud over de kendte grænser. De i dag kendte grænser, må vi sige. Ingen kender de yderste. Uden den trang ville vi ikke være mennesker og ingen historie have som mennesker. Det er vores historiske bevidsthed, der bekræfter, at vi fra skabelsen af er andet end dyr, trods al lighed og fællesskab med dem.

Det lyder lidt lomme filosofisk - og det er det nok også, men det er da spændende, at hvis et søpindsvin er heldigt bliver det til en forstening, som en dreng ved stranden 1 million år efter tager med hjem til sin samling af vidnesbyrd om livet på jorden. Han vil vide mere om det, han kan aldrig få nok. Han er historisk, han vil udover sine grænser. For de levende søpindsvin er den forstenede stamfader aldrig andet end: En sten. Altså så vidt vi ved i dag!

For di det er sådan er det godt, at lokalhistoriske arkiver og foreninger arbejder med at finde og bevare vidnesbyrdene om det allerede levende liv på enhver egn. Det er vores historie - eller den lille smule af den, der ikke er smeltet væk, som

»sne, der faldt i fjor«. Vi lærer, vi advares og vi inspireres af den. Jeg har prøvet flere gange. Som nu, da jeg fandt den besætningsbog, min farfar havde ført over besætningen her på Julielund i 1875 og årene derefter. Før vidste jeg næsten kun om ham, at han var død som 33-årig og at det var et ulivssår for min bedstemor. Jeg var næsten lidt fornærmet på ham, fordi han havde ramt hende så hårdt og havde givet min far en faderløs barndom fra han var 2 år. Det ku' han ikke være bekendt.

Så fandt jeg bogen og den fortalte om hans liv, en helt anden historie. Med helt klar og meget præcis skrift har han noteret alt ned om sin besætning. Hver ko er beskrevet med farvetegning, nr. og navn og alle data. Der er lavet nøjagtige økonomiske beregninger over adskillige hold stude og grise, hvor meget de har ædt, hvor stor tilvæksten har været totalt og pr. dag og hvorledes økonomien har været. Vinterfedningen af det hold stude på 4 stk. har i vinteren 76/77 givet et underskud på ialt 10,62 kr. Heldigvis har græsfedningen sommeren efter af 8 stude givet et overskud på 28,13 kr. »Solgt hjemme, men tabt penge« skriver farfar. Situationen virker velkendt. Om vinteren har der været en daglig tilvækst på 0,87 pund. Der er nøjagtig oplysning om de klokkeslet, der skal fodres på og med hvad. Kl. 5½: Kærhavre. Kl. 7½: Hø. Kl. 10: Vand, hakkelse og kraftfoder. Kl. 1½: Rodfrugter. Kl. 2: Kærhavre og kl. 5: Halm. Rodfrugterne består af gulerødder, kålrabi og kartofler, og der står nøjagtig beskrevet fra hvilken dato og til hvilken, de får det ene og det andet og i hvor store mængder. Een ko's græs fra 12. maj til 31. oktober er sat til 70 kr. og der er medgået 32 tdl. til græsning af 20 køer, 4 heste og »af og til får«.

Sådan kunne jeg blive ved. Det er historie. Det fortæller om en ung mand, der har været med vist nok på det første hold landbrugsskoleelever på Lyngby landbrugsskole, og som nu er kommet hjem og rigtig skal bruge sin ny erhvervede viden. Før den tid var han blevet sendt ind til Randers lærde skole og han har fået en bog med Øehlenschlägers tre skuespil, Vaulundens saga, Ørvarodds saga og Sct. Hansaften spil som fliedspræmie den 22/7 1868. Der har været drømt stolte forældredrømme om den knægt. Senere bliver han gift

med den statelige datter fra den nærliggende herregård, Sorvad, og da har der også været drømt om det nydelige par. Han figurerer i landboforeningens protokoller som bestyrelsesmedlem og foredragsholder om frugttræer og buske ved gårdene og om rodfrugtdyrkningens velsignelser. Jo, jo, han var en håbefuld ung landmand. Han døde af blindtarmsbetændelse heroppe i gavlværelset 2 år efter, at de for første gang havde opereret en patient i Frankrig for den sygdom. Den viden var ikke nået til Randers endnu. Måske har amtet nægtet at bevillige penge til en studierejse derned. Hvem ved! Han blev 33, men han havde levet. Alexander den store blev ikke ældre, og det gjorde Jesus heller ikke. Jeg forstod det bedre, da jeg havde læst bogen om og af farfar. I historien drejer det sig ikke altid om mængden af dage, men om kvaliteten af liv i dem, man fik. Den enkeltes historiske ansvar er ikke at blive noget stort, men at leve godt og rigtig blandt de medmennesker og med de opgaver, man får betroet.

Så er man på vej ud i historien i slægtens, i eggens, i nationens, måske i folkenes. Det kan man ikke vide på forhånd, og det er ikke afgørende. Han blev kun 33 - nej sådan vil jeg ikke sige - ikke »kun«. Han blev hele 33 år eller snarere 33 hele år. Der begynder historien og der åbnes døren ud til den større eller i det mindste mere iøjnefaldende del af historien.

Det er vigtigt at bevare og videregive de mange lokale historier til vore unge. Historien må selvfølgelig ikke dø i skolen, men det er endnu værre, hvis den dør i hjemmene, thi fra det allerede levende liv skal inspirationen gå ud til det ukendte foran os. Det er også derfra advarslerne kommer. »Holocaust« og »Rødder« er bare et par af eksemplerne på det. Hører vi advarslerne og åbner vi os for inspirationen er der håb om, at der endnu i mange år vil skabes historie om og af mennesker i Danmark.

Jakob Højlund.

De gamle billeder . . .

I 1929, for 50 år siden kørtes der roer i kule på herregården »Korseballe« under grevskabet Lange-land.

Der kørtes med 6 spand med elever som kuske, 2 x 3 husmænd hjalp ved læsningen og 2 x 22 husmænd ved aflæsning i roekulen.

Velkommen til nye medlemmer

Sygeplejerske og lærer
Hanne og Finn Hillerup Jørgensen,
Fyenshovedvej 607,
5390 Martofte.

Gårdejer Mogens Holmgaard,
Føns Lykkegaard, Fønsvej 38,
5580 Nr. Aaby.

Gårdejer Leo Sørensen,
Pilekær, Tårupvej 1,
4640 Faxø.

Gårdejer Henning Pedersen,
»Brogaard«,
Svanekevej 32,
3740 Svaneke.

Gårdejere
Poul og H. P. Aalund,
Odensevej 211, Øster Hæsingø
5600 Fåborg.

Gårdejer Aage Jensen,
Egholmvej 13, Køster,
4780 Stege.

Gårdjer Henning Mortensen,
»Lundsgård«, Maderupvej 134,
Hemmerslev, 5471 Sønderø.

Gårdejere
Tove og Henning Dall,
»Aldershvile«, Gelballe,
6640 Lunderskov.

Gårdejer Rasmus P. Pedersen,
»Mindegaard«,
Hans Tausensgade 36, Birkende,
5550 Langeskov.

Gårdejer H. Møller Lassen,
Lemvej 60, Lem,
8900 Randers.

Proprietær Troels Holst,
Vrejlev Kloster,
9760 Vrå.

Gårdejer Svend Pedersen,
»Damgaard«,
Damgårdsvej 6,
7861 Balling.

Fr. Kirsten Friis Refsgaard,
Terslev Bygade 46,
4690 Haslev.

Konsulent L. Bønding,
Randersvej 40, Overlund,
8800 Viborg.

Gårdejer Holger Lund,
Gyvelvej 9, Gånsager,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Terkel Gad,
Gånsager 24, Vodder,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Peter Barsballe,
Voddervej 12, Vodder,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Vagn Mikkelsen,
Nørremarksvej 7, Birkelse,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Poul Erik Holm,
Nørremarksvej 23, Stavedskov,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Erik Jessen,
Vråskovvej 3, Vråskov,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Egon Lydiksen,
Kærmarksvej 43, Birkelev,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Vera Thyssen,
Gyvelvej 58,
Åved,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Johan Stamp,
Ullereupvej 86, Ullerup,
6780 Skærbæk.

Gårdejer Peter Fromsejer,
Gesingvej 25, Gesing,
6780 Skærbæk.

Gårdejere Ellen og Knud Winther,
»Farebæksholm«,
Tombjergvej 19, Valore,
4130 Viby Sj.

Fr. Hanne Christensen,
»Johsholm«,
Bakkebøllevej 34,
4760 Vordingborg.

Gårdejer Math. Madsen,
Gymosevej 10,
6100 Haderslev.

Gårdejer Hans Hemmingsen,
»Møllebjerggaard«,
Lettevej 2, Damme,
4792 Askeby.

Brolægningsentreprenør
Peter Gyde Carlson,
»Sværdholtegår«,
Sværdholtevej 15,
4294 Vedde.

Gårdejere
Kirsten og Hakon Mehl Ludvigsen,
»Hedamgaard«,
Frøbjergvej 52, Frøbjerg,
5560 Årup.

Gårdejer Lars Christoffersen,
Risbækvej 3, Nyborre,
4791 Borre.

Gårdejer J. Hornemann Jensen,
»Kaldagergård«,
Brenderupvej 12,
5892 Gudbjerg.

Gårdejer Jørgen Sønderhaven,
»Holmegård« Thorupholmevej 209,
Thorup,
9690 Fjerreitslev.

Gårdejer Knud Stampe,
Stampevej 6, No,
6950 Ringkøbing.

Hr. Ebbe Aaby Nielsen,
»Hesselholm«,
4572 Nr. Asmindrup.

Gårdejere Kirsten og Kjeld
Friedrichsen,
Helliggaard,
Flensborg Landevej 7, Rørkær,
6270 Tønder.

Fru Gudrun Larsen,
Enggård,
3100 Hornbæk.

Gårdejer Niels Kristian Andersen,
»Lervadgaard«,
6683 Føvling.

Gårdejer Simon Simonsen,
Fæstedvej 36,
6630 Rødding.

Gårdejer Sv. Aage Pilegaard
Pedersen,
Hedebygaard, Lønbjergvej 11,
6900 Skjern.

Gårdejer Børge Kristensen,
»Kildevæld«,
Mellemhaven 41,
5600 Fåborg.

Gårdejer Peder Kragtig,
Karstofte,
6933 Kibæk.

Gårdejer Johs. Vestergaard,
Ny Vestergade 32, Vejle,
5672 Broby.

Gårdejer Bende Thomsen,
Ribevej 95,
6510 Gram.

Gårdejer Harald Holm,
Gammelmark 16,
6630 Rødding.

Gårdejer Peter Hellesøe,
Oksbøl Nørregade 6,
6430 Nordborg.

Gårdejer Jens Gammelvind,
Ørnvej 12, Vind,
7500 Holstebro.

Gårdejer Johan Chr. Andresen,
Perbøllevej 5, Perbøl,
6200 Åbenrå.

Gårdejer Ejnar Clausen,
Fedderballe, Avnbølstenvej 75,
6400 Sønderborg.

Gårdejer Bent Hjort Knudsen,
Østerbygaard,
6580 Vamdrup.

Gårdejer Hans Andersen Pedersen,
»Okslund«,
Ribevej 118, Harreby,
6510 Gram.

Gårdejer Mikkel Herm. Pedersen,
»Søndergaard«,
7321 Gadbjerg.

Proprietær Jens Bastholm,
»Elsnab«, Ulsted,
9270 Hals.

Cand. agro Svend Hellisen,
Læsøvej 6,
4700 Næstved.

Gårdejer Helge Hansen,
Liselundvej 32, Stubberup,
4791 Borre.

Gårdejer Flemming V. Jespersen,
»Lindegård«,
Ejlskovvej 58,
5475 Gamby.

Gårdejer Herluf Præstgård,
»Præstegård«,
Kirkevej 8,
9881 Bindslev.

Gårdejer Ole G. Nielsen,
»Brøndsøgaard«, Orø,
4300 Holbæk.

Gårdejer Tage Kristensen,
»Ellegaard«,
Liltved,
8963 Auning.

Gårdejer J. P. Larsen,
»Krogenlund«,
Brovej 3,
5981 Dunkær, Ærø.

Gårdjer Svend Aage Fyhn Andersen,
»Lundgaard«,
Fåborgvej 10, Aastrup,
6752 Glejbjerg.

Gårdejer Harald Ahnholt,
»Skovgaard«,
Feldborg,
7800 Skive.

Gårdjer Otto Viftrup,
»Viftrup«,
Hanbjerg,
7830 Vinderup.

Gårdejer Jørgen Christophersen,
»Kraneledgaard«,
4791 Borre.

Gårdejer Hans E. Christensen,
Kærvej 8, Bjerndrup,
6200 Åbenrå.

Gårdejer Svend Aksel Nielsen,
»St. Kragmose«,
Østerbyvej 4, Bølling,
6900 Skjern.

Gårdejer Poul Nielsen,
Harløsevejen 192,
3400 Hillerød.

Landmandens høstferie går i år til ROM

Kærnerrejser arrangerer en pragtfuld tur til Rom i dagene 23. - 30. september.

Endvidere ture til:

NORGE 14. - 22. juli:
Jotunhaimen
og Nordsæter

SVERIGE 9. - 12. august:
Øland
(Borgholm)

Program og yderligere oplysninger ved henvendelse til:

KÆRNE-REJSER

POSTBOX 12 - 4100 RINGSTED - TELEFON 03 - 64 00 24

Rejseledere: Jens P. Petersen og Hans Hviid.

Jens og Anna Jensens fond...

udlåner penge til unge landmænds etablering, også ved generationsskifte. Årlige ydelse uden kurstab for tiden 12 procent, hvoraf 9 procent er rente. Henvendelse til:

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, Rynkeby, telefon (09) 39 13 17.

Advokat Martin Olesen, Bogense, telefon (09) 81 16 66.

Gårdejer Niels Eriksen, Kørbitzdal, Ringe, telefon (09) 62 11 75.

Henvendelse til fonden skal være indsendt senest 1/6 eller 1/12 hvert år.

Skaf foreningen nye medlemmer

Undertegnede foreslår, at følgende får tilsendt materiale om
Dansk Slægtsgaardsforening og opfordres til at indmelde sig i foreningen:

_____	_____
Titel	Titel
_____	_____
Navn	Navn
_____	_____
Postadresse	Postadresse
_____	_____
den	Underskrift
19	_____

Ønsker man ikke at klippe i bladet, kan forslag indsendes til sekretariatet på alm. postkort.

Landbrugslån til ethvert formål.

Har De brug for lån til tilbygning, sammenlægning, grundforbedring, køb af nye maskiner, udvidelse af besætning, ejerskifte eller andet, kan De roligt henvende Dem til Forenede Kreditforeninger Vi yder

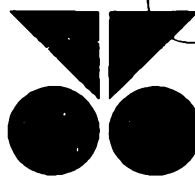
lån overalt på øerne på op til 50% af ejendommens værdi med løbetider på 10, 20 og 30 år. Lad en af vore landbrugs-kyndige folk kigge på Deres ejendom, så får De den rigtige belåning - hurtigt, smidigt og effektivt.

FORENEDE KREDITFORENINGER

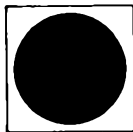
Otto Mønsteds Plads 11 · Postbox 333 1503 København V · Tlf. (01) 15 34 34 Magelos 2 · Postbox 343 5100 Odense · Tlf. (09) 1177 77

**Jyllands
Kreditforening
er
specialister i
Jylland...**

JYLLANDS KREDITFORENING

6100 HADERSLEV: Åstrupvej 13. Tlf. (04) 52 70 00
6950 RINGKØBING: Herningvej 3. Tlf. (07) : 01 11
8800 VIBORG: Set. Mathiasgade 1-3. Tlf. (06) 62 33 33
9100 AALBORG: Boulevarden 43. Tlf. (08) 12 38 77
8260 ÅRHUS-VIBY J: Borgvold 16. Tlf. (06) 14 88 00

SPAREKASSEN
SYDJYLLAND

Vi skaffer penge til gårde.

København: Jarmers Plads 2.
1590 København V. Tlf. (01) 12 53 00

Århus: Åboulevarden 69.
8100 Århus C. Tlf. (06) 12 53 00

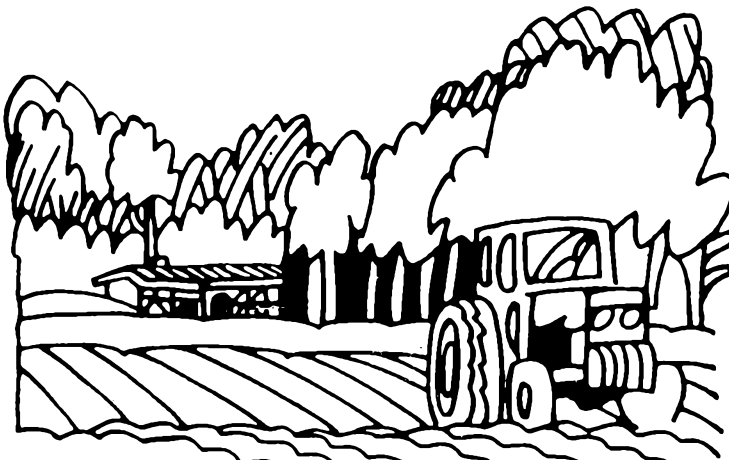
Herning: Viborgvej 1.
7400 Herning. Tlf. (07) 12 53 00

Afd.kontor i Aalborg: Algade 38.
9100 Aalborg. Tlf. (08) 12 53 00

Afd.kontor i Odense: Jernbanegade 16.
5000 Odense. Tlf. (09) 12 53 00

Kreditforeningen Danmark

**Et A-rentebevis fra Andelsbanken
giver stigende rente år for år
- uden at Deres penge er bundet.**

 ANDELSBANKEN